

DNEŠNÁ INAUGURÁCIA PREZIDENTA PETRA PELLEGRINIHO: Slovenské jedlo, bryndza aj zahraniční hostia! Na hrade to bude žiť. Protokolistka: Pellegrini mi eleganciou pripomína Masaryka, mal by sa však oholiť

- editor007 | 15. června 2024

SLOVENSKO: Slávnostnou schôdzou parlamentu, zložením slubu, prevzatím „kľúčov“ od paláca ani kladením vencov sa to nekončí. Petra Pellegriniho čaká v sobotu jeho veľký deň, ktorý završí slávnostnou recepciou na Bratislavskom hrade.

Na rozdiel od inaugurácie, ktorá sa na pravé poludnie koná v bratislavskej Redute, večerná recepcia sa bude niesť v o niečo uvoľnenejšej atmosfére, hoci stále ide o oficiálnu večeru. Zoznam pozvaných hostí na slávnostnej schôdzi je z veľkej väčšiny striktno daný protokolom. Tvoria ho poslanci parlamentu, bývalí prezidenti či neúspešní prezidentskí kandidáti a Peter Pellegrini tam bude mať iba asi 20 osobných hostí. Večer na slávnostnej recepcii pri dobrom jedle a hudbe to však už bude iné.

Pellegrinimu budú večer robiť spoločnosť napríklad jeho blízki priatelia či bývalí kolegovia. Nepôjde však rozhodne o žiadnu odviazanú párty. Pozvaní sú napríklad poslanci, niektorí štátni tajomníci za stranu Hlas-SD, ale aj guvernér NBS Peter Kažimír, ktorý okrem toho, že s Petrom Pellegrinim dlhé roky spolupracoval, patrí aj k jeho blízkym priateľom. Niet je preto prekvapením, že práve on otvorí večer príhovorom.

Prítomná bude aj Pellegriniho sestra Eva, ktorá mu robila spoločnosť aj počas volebnej noci. Ako nám prezradila Pellegriniho hovorkyňa Patrícia Medved' Macíková, matka nášho prezidenta sa už recepcie nezúčastní, no počas dňa nebude po boku svojho syna chýbať.

Oficiálnej inaugurácie ako aj štátnej recepcie sa zúčastnia aj bývalý český prezident Miloš Zeman a bývalý český premiér Andrej Babiš. „U nás nie je zvykom oficiálne pozývať na inauguráciu zahraničných štátnikov a hostí. Peter Pellegrini sa však rozhodol pozvať oboch ako osobných hostí,“ uviedla Medved' Macíková.

Presné menu známe nie je, no exotické špeciality, mangové krémy či lososa by ste na stoloch hľadali márne. „Jedlo by mali tvoriť lokálne slovensko potraviny, ktoré sa dajú teraz u nás bez problémov zohnať. Mala by tam byť napríklad bryndza čo ovčie syry,“ prezradila Pellegriniho hovorkyňa. Chýbať nebude ani kultúrny hudobný program.

Ketering zabezpečuje firma, ktorú vysúťažila Kancelária prezidenta SR a náklady na recepciu budú hradené z jej rozpočtu. Zaujímavosťou je, že zatiaľ čo večernú recepciu už pokrýva Prezidentský palác, inauguráciu v Redute má pod palcom Kancelária Národnej rady SR.

„Peter Pellegrini je politický matador a počas jeho výkonu som nezaevidovala žiadne faux pas. To sivé strnisko by si však mal oholiť, naň je ešte mladý,“ odporúča v rozhovore k inaugurácii prezidenta Petra Pellegriniho odborníčka na dejiny diplomacie a protokol Mária Holubová.

V sobotu 15. júna sa zvolená hlava štátu Peter Pellegrini v priestoroch Slovenskej filharmónie v Bratislave ujme prezidentského úradu. Aký program čaká jeho, pozvaných hostí a verejnosť. Je to udalosť na celý deň, ako to býva napríklad pri ceremónii korunovácie britskej hlavy štátu?

Áno, inaugurácia je v podstate odraz korunovácie, k čomu sa dostaneme neskôr. Ak ide o program, tie pravidlá sú stanovené podľa protokolu, majú svoju nemennú podobu. Nový prezident si však môže podľa svojho želania doplniť, čo tam chce. Samozrejme, najdôležitejší akt je príchod do Reduty, kde je slávnostné zasadnutie poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a kde prezident zloží prísahu presne o 12:00 do rúk predsedu parlamentu. V súčasnosti je to zastupujúci Peter Žiga. Po slávnostnom slube si vypočujeme jeho prvý, inauguračný prejav, kde sa predstaví ako štátnik a predstaví svoje vízie a ciele. Potom sa presúva na slávnostné tedeum, slávnostnú omšu, do Dómu svätého Martina. Časť korunovačnej cesty, kde zvykli prezidenti chodiť pešo a podávať si ruku s občanmi, ktorí sa prišli pozrieť, je z programu vypustená, kvôli tragickej udalosti, keď bol postrelený premiér Robert Fico. Nasleduje vojenská prehliadka a presúva sa pred Grasalkovičov palác, kde mu Zuzana Čaputová symbolicky odovzdá kľúče od prezidentského sídla a tiež vykonajú prehliadku čestnej stráže. No potom je slávnostný obed. Napríklad Andrej Kiska mal v deň inaugurácie obed pre sociálne slabších, pani prezidentka pozvala seniorov. Inak je zaujímavosťou, že od víťaznej voľby šiesteho apríla až po 12 hodinu, v sobotu 15. júna máme dvoch prezidentov, pretože výkon prezidenta sa uznáva už od zvolenia. No a potom už nasledujú slávnostné recepcie poobede a večer.

Novozvolený prezident Peter Pellegrini pozval na inauguráciu aj všetkých neúspešných kandidátov z prvého kola prezidentských volieb. Je to tradícia?

Ak hovoríme o kľúči, podľa ktorého sa pozývajú hostia, je to podľa protokolárnej hierarchie VIP, teda významných osobností. Prvá rovina sú tí, čo tam musia byť, potom tí čo tam môžu byť a potom tí, ktorých tam chce mať nový prezident. Pozvánky pripravuje kancelária prezidenta. Z toho pohľadu je veľmi múdre, že sú dva mesiace na prípravu inaugurácie od voľby, takže prezident sa môže na ňu dôkladne pripraviť. Takže, kto tam musí byť, to je tá prvá rovina z pozície moci. Okrem prezidenta sú to predseda parlamentu, premiér, ministri, poslanci parlamentu, reprezentanti Najvyššieho súdu, Ústavného súdu...

Do rúk predsedu Ústavného súdu Ivanovi Fiačanovi vlastne bude prezident aj skladať sľub, všakže?

Áno. Druhá úroveň, to sú predchádzajúci prezidenti, lebo termín bývalý prezident v podstate nie je správny, keďže prezidentmi zostávajú aj po skončení aktívnej funkcie. Prezidentka Zuzana Čaputová pozvala pred piatimi rokmi aj neúspešných kandidátov, alebo lepšie povedané ostatných kandidátov, z prezidentskej kampane. Pozvaní sú aj bývalí politici a diplomatickí zástupcovia jednotlivých krajín. Ešte by som tam zaradila aj špičkových manažérov a majiteľov špičkových slovenských podnikov. Tretiu skupinu tvoria tí, ktorých tam chce prezident mať a tam patria známi ľudia z kultúry, médií, speváci, športovci, kráľovné krásy a tak ďalej. Vyzdvihla by som ešte mimoriadne úspešné osobnosti Slovenska, ktoré sú známe na celom svete a robia nám v ňom dobré meno, napríklad Peter Dvorský, Peter Sagan alebo Petra Vlhová.

Ak hovoríte, že tam môžu byť rôzne známe osobnosti, môžeme očakávať, že si tam Peter

Pellegrini pozve napríklad tých, ktorí ho podporili v kampani?

Môžu byť zaradený do tej tretej skupiny. Je to na ňom. Mala by tam byť aj jeho rodina, aj keď vieme, že práve je rodina prezidenta teraz v smútku, pretože mu zomrel otec.

Ako sme spomínali, premiér Robert Fico sa inaugurácie kvôli svojmu zdravotnému stavu nezúčastní a práve kvôli atentátu sa zrušila časť pochodu cez mesto, podávanie rúk.

Určite je zaujímavé, ak si nový prezident s občanmi podáva ruku, ale nemôžeme sa čudovať opatreniam po spomínanej udalosti. Minulý týždeň napadli aj dánsku premiérku. Nechcem povedať, že je to štandard, ale naozaj v minulosti, v 19. a 20. storočí hádam nebolo štátnika, na ktorého by nebol spáchaný atentát. Bohužiaľ je to tak. Nedá sa nič robiť, prísnejšie opatrenia sú pochopiteľné.

Ešte sa vrátim k ostatným kandidátom z prvého kola prezidentských volieb. Čo sa dá od toho očakávať v dnešnej politicky napätej situácii? Ak si zoberieme, že by tam bol aj napríklad Igor Matovič, ktorý nemá ďaleko od nejakých politických protestných aktov.

Od štátnikov sa očakáva nadhľad, ku ktorému by mali byť politici vedení. Prehra vo voľbách je určite z hľadiska psychiky veľmi náročná, ale politik to musí brať športovo. Ja by som zasa dala za príklad amerických prezidentov, ktorý sa vedeli s tou prehrou zmieriť a nedali to sklamanie najavo. Ja si spomínam napríklad, keď proti sebe stáli vo voľbách Barack Obama a Hillary Clinton. Ona prehrala a on jej ponúkol post ministerky zahraničných vecí, čo prijala a spolupracovali. Toto sa stalo aj v súčasnosti, keď Peter Pellegrini oslovil Jána Kubiša ako svojho poradcu pre medzinárodné vzťahy a on to prijal. Takže mali by to brať športovo a nie so zášťou a nenávisťou. O päť rokov budú ďalšie voľby a ako povedal Hemingway, človeka nestvorili pre prehry. Možno ho zničiť, ale nie poraziť.

Ale keď spomínate Jána Kubiša, dá sa to brať možno ak aj recipročný akt, keď Ján Kubiš pred druhým kolom podporil Petra Pellegriniho.

Nemyslím si. Skôr ho Peter Pellegrini oslovil ako naozaj na slovo vzatého odborníka, tak by som to hodnotila.

Každý zvolený prezident si môže program inaugurácie upraviť podľa seba. Do akej miery a ako si ho upravil Peter Pellegrini? Ten program je viac menej nemenný. No už som naznačila, že Peter Pellegrini a jeho rodina je kvôli smrti otca v smútku, takže si myslím, že aj ten program bude v takomto duchu a značne obmedzený.

Že to nebude až tak o širokých úsmevoch a oslave, ale bude to decentnejšie?

Áno, čo je tiež pochopiteľné.

Celá tá ceremónia sa dotkne Grasalkovičovho paláca iba okrajovo? Pretože ten je sídlom úradu prezidenta.

Ak by sme ju mali porovnať s ostatnými inauguráciami, ja vždy vyberám tie, ktoré z ktorých sme čerpali. Americká sa koná pred budovou kongresu, francúzska v Elyzejskom paláci. Česká vo Vladislavskom sále pražského hradu, teda v historických priestoroch, ktoré symbolizujú kontinuitu československých prezidentov a panovníkov. Bohužiaľ, na Slovensku táto kontinuita chýba. My nemáme štandardné historické priestory, ktoré by vypovedali o našej histórii, o našom vývoji, takže sa využívajú priestory Reduty. Nadväzujeme na tradíciu korunovácií uhorských kráľov, že tedeum v Dóme svätého Martina, pričom prezidenti k tomu môžu zaujať aj odmietavé stanovisko. Nemusí to byť. No a je tu Grasalkovičov palác ako sídlo prezidenta, kde vlastne prezidenti ani nebývajú. Je to v podstate „úradovňa“. Takže, Zuzana Čaputová pomyselne od neho odovzdá kľúče a on nastúpi do

priestorov prezidentského paláca, ktoré on už ako politický matador pozná.

Tým sa aj končí program inaugurácie?

Áno, následne je už spomínaný slávnostný obed a recepcie pre pozvaných hostí poobede a večer.

Ako z hľadiska protokolu hodnotíte pôsobenie Zuzany Čaputovej?

Jej zvolenie do funkcie prezidentky bolo prelomom v dejinách Slovenska, pretože bola historicky prvou ženou vo funkcii hlavy štátu, čím sme vyslali určitý signál slobody a demokracie. V súčasnosti to už nie je také neštandardné, ale v minulosti by sme počet žien v rovnakej funkcii zráтали na prstoch jednej ruky. Špecifické pri Zuzane Čaputovej ešte bolo, že nastúpila na tento post ako aktivistka, ktorá sa predtým nepohybovala v politike. Ale čo by som práve vyzdvihla je, že ako z mála našich prezidentov pochopila, že prezident je reprezentatívna funkcia a ona túto funkciu splnila dokonale. Začala by som tým najjednoduchším a to je „dress code“, kde nastavila latku elegancie a noblesy. Všade chodila upravená, čo sa u štátničky na medzinárodnom fóre kvituje. Na úrovni medzinárodných vzťahov, či to už bolo v rámci V4 alebo Európskej únie, musím povedať, že ma prekvapila jej pragmatickosť, noblesa, vyrovnanosť a pokoj s akým zvládala zaťažujúce skúšky. No a zatiaľ za najväčšiu česť považujem pozvanie do Japonska. Prečo to akcentujem? Lebo išlo o intronizáciu japonského cisára a to, že pozvali našu hlavu štátu bola veľká česť pre Slovensko aj pre samotnú prezidentku, keďže je žena. Japonci totiž ešte zotrvávajú v tých tradičných, konzervatívnych zvyklostiach. Mňa osobne tiež veľmi príjemne prekvapilo ako pragmaticky s rozvahou a s nadhľadom Zuzana Čaputová zvládala turbulencie vo vnútornej politike, ktoré boli od roku 2019 značné. Veľa vyjadrení a prejavov hovorila z hlavy, bez papiera, čo sa veľmi oceňuje. Zároveň dokázala v tej pragmatickosti narábať aj s určitou empatiou, čo sa napríklad prejavilo po vražde novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Martiny Kušnírovej, alebo po vypuknutí vojny medzi Ruskom a Ukrajinou. Dokonca zvládla aj prijatie kráľovského protokolu. Bohužiaľ, mala tú česť zúčastniť sa na pohrebe kráľovnej Alžbety II. a čo je veľmi výnimočné, pretože v Spojenom kráľovstve 70 rokov nebola korunovácia, mala možnosť sa tej korunovácie zúčastniť. Tam síce nastali aj určité chybičky vyplývajúce z toho, čo ja som vždy hovorila, že partner prezidentky sa má držať vždy v úzadí a sprevádzať ju len na spoločensko-kultúrne akcie. Médiá v Spojenom kráľovstve vtedy Juraja Rizmana označili za slovenského prezidenta. Teraz na 80. výročie vylodenia spojeneckých vojsk v Normandii ho zasa predstavili ako manžela. Ostatní prezidenti strednej Európy tam boli bez partneriek.

Takže to sú také dve malé „faux pas“, ktoré sa dajú vytknúť aj pani prezidentke?

Áno, ale malé, popritom čo všetko dobré urobila za tých päť rokov. A ešte jedno, čo sa dá vysvetliť aj tým, že je aktivistka, že keď vyhral české voľby Petr Pavel, tak mu išla hneď gratulovať. To sa nerobí. Bolo to porušenie pravidiel elít. Nie protokolu, ale pravidiel elít, lebo tá noc patrí len víťazovi. Nemala by na seba strhávať pozornosť iná hlava štátu.

Aj keď tam bola na pozvanie samotného Petra Pavla?

To neviem či na pozvanie, ale viete si predstaviť, že v noc, keď vyhral Emmanuel Macron by mu tam prišiel prišiel gratulovať americký prezident? Samozrejme, niektorí toto gesto ocenili, ale nerobí sa to.

Dotkli ste sa aj otázky pohlavia prezidenta. V čom sa to líši pri funkcii prezidenta? Ženu opäť strieda muž, tak to vieme porovnávať. Napríklad ohľadom pozornosti verejnosti na obliekanie či úlohy partnera.

Ženy to majú v tomto určite náročnejšie. O tom by vám vedeli v minulosti rozprávať Mária Terézia, kráľovná Viktória, Alžbeta II. Okrem výchovy detí, Mária Terézia ich mala 16, musia vykonávať štátnické funkcie a zvládať aj „dress code“, lebo ten bol vždy pod drobnohľadom. Čo sa týka partnera, v 21. storočí už otázka, či je štátnik rozvedený alebo bez partnera vôbec nezohráva úlohu. Ale aj v 20. storočí už boli rozvedené štátničky ako Indira Gándhiová alebo Margaret Thatcherová. Takže ani pri Petrovi Pellegrinim nezohráva dôležitú úlohu, či je slobodný, ženatý, či má partnera alebo nie. Úrad prvej dámy majú len v Spojených štátoch. U nás sú to „len“ manželky prezidentov, ktoré si kludne môžu nechať svoje pôvodné povolanie a nemusia sa zúčastňovať na štátnických aktoch svojho manžela, ako to bolo napríklad v prípade pani Martiny Kiskovej. Zoberte si Angelu Merkelovú, ktorá všade chodila bez partnera. Ale pokiaľ si to bude vyžadovať situácia, že musí s niekým ísť, pozvánka bude pre dve osoby, partnera môže zastúpiť matka, sestra, neter, dcéra a tak ďalej.

Ako vnímate doterajšie slovenské hlavy štátu v zmysle zahraničnej reprezentácie a protokolu?

Michal Kováč bol pionier. Všetko sa začalo tak pekne a skončilo veľmi tragicky. Mal to veľmi ťažké, aj keď to bol prezident, ktorý sa dožil aj takej pocty, ako bolo pozvanie do Bieleho domu. Mne osobne sa páčila pozícia profesorky Kováčovej, jeho manželky. Veľmi vzdelanej dámy, kultivovanej, ktorá stála v tých najťažších chvíľach pri ňom. Narážam na únos ich syna a rozpor medzi ním a Vladimírom Mečiarom, čo nám znateľne poškodilo v medzinárodnom kontexte. Rudolf Schuster je vo funkcii prezidenta ako taká ryba vo vode. Počas výkonu funkcie bol svojský, rázovitý a návštevám ukazoval nielen západ Slovenska, ale aj východ. Myslím si, že sa veľmi dobre zhostil tejto úlohy, aj keď bol potom veľmi ťažko chorý a naozaj sa ocitol na hranici života a smrti, zvládol to a vidíte, vo vysokom veku je ešte stále činný. Je to taká pýcha Slovenska. Ivanovi Gašparovičovi vyčítali jeho slovné prešľapy. Ja by som však upozornila na úžasného amerického prezidenta Ronalda Reagana, ktorému sa tiež takto šmýkal jazyk, ale vedľa neho stála Nancy Reaganová, ktorá to vždy zachránila. Ivan Gašparovič bol taký svojský svojou inklináciou k športu, motorizmu, to sa u prezidentov berie, že to môže byť. A zvládol aj prijatie anglickej kráľovnej Alžbety II., čo je úžasné. Andrej Kiska predtým nebol politik, ale podnikateľ. Ja som ho prirovnala aj s manželkou ku Kennedyovcom, pretože Kennedy vstupoval do funkcie prezidenta, keď mal malé deti a aj veľmi pôvabná Martina Kisková oznámila verejnosti, že sa bude venovať rodine a dokonca aj im sa presne ako p. Kennedyovej počas výkonu funkcie prezidenta narodilo dieťa, čo bolo prvýkrát v našej histórii, že prezidentovi sa počas výkonu funkcie narodil potomok.

A z hľadiska protokolu, kto vám vyčnieva a kto bol možno najslabší?

Prezidentský palác disponuje odborom protokolu a ten všetko pripravuje, takže prezident ho nemusí dokonale ovládať. Mal by však poznať pravidlá elít. To je situácia, keď sa tie pomyselné dvere pred verejnosťou zavrú a on s tým svojím hosťom, alebo politickým partnerom zostane sám. Tam sa dopúšťali menších prehreškov pri tých pravidlách elít, v ktorých sú západní politici vychovávaní a všetci ich ovládajú. Všetci politici od Prahy na západ, len slovenskí nie. Napríklad jedna taká výhrada pri Andrejovi Kiskovi, že protokolista nesmie byť vidieť. On všetko pripraví a už sa nesmie pohybovať v okolí. Nemôže prísť a na televíznych záberoch prezidentovi rukou ukazovať, kde má stáť, či kde si má sadnúť. Potom vyzerá, ako keby nevedel, kde je sever.

Podme späť k inaugurácii. Ako vznikol ten ceremoniál, na základe akých vzorov?

Ceremoniál inaugurácie sa vyvíjal v čase a priestore. Prvý prezident na svete, ktorý bol inaugurovaný, bol George Washington. Aj keď s republikou sme sa stretli už v Ríme, s funkciou prezidenta nie. Tak isto to bolo aj počas francúzskej revolúcie, ale prvenstvo patrí Georgovi Washingtonovi. Prezidentom, ktorý zaviedol inauguráciu pod holým nebom bol James Monroe, čo

pretrvalo až doteraz. Naša inaugurácia má korene aj v inauguráciách francúzskych prezidentov, no a tieto tradície vtlačili pečať inaugurácii 1. československého prezidenta Tomáša Garrigue Masaryka, ktorý vniesol do úradu prezidenta obrovskú noblesu a eleganciu. Bol to veľmi pekný, urastený muž, rozvážny filozof a politik. On tejto funkcii naozaj vtlačil takú pečať, že ako jediný zo socialistických štátov sme si aj počas 40 rokov totality udržali túto funkciu prezidenta. To bola zásluha odkazu Masaryka. Inaugurácia slovenského prezidenta je opretá aj o historickú tradíciu, a to korunováciu uhorských kráľov, ktorá bola v Dóme svätého Martina. Traduje sa to od druhej polovice 16. storočia, keď bol prvý uhorský panovník z dynastie Habsburgovcov korunovaný v Bratislave a bol to Maximilián II. a posledný bol Ferdinand V. v roku 1835. Takže všetci panovníci z dynastie Habsburgovcov boli korunovaní za uhorských kráľov v Bratislave. A z toho sa zachovalo to tedeum v Dóme svätého Martina. Zachovala sa ešte aj jedna zásada, že na korunováciu neboli pozývaní panovníci iných štátov, pokiaľ neboli vo vazalskom vzťahu. Ak boli, tak museli pri korunovácii vzdávať hold. Takže sa zachovalo, že ani na inauguráciu prezidenta dnes sa nepozývajú iné hlavy štátov, lebo je to deň toho zvoleného prezidenta.

Záverom, na základe toho ako poznáme vystupovanie Petra Pellegriniho, akého budeme mať prezidenta z hľadiska protokolu?

Peter Pellegrini je politický matador, veľmi skúsený politik, ktorý si prešiel priečkami ministra, premiéra, kolíznymi situáciami a ja som počas jeho výkonu nezaevidovala žiadne faux pas. Len jednu vec by som odporučila, aj keď je to už jeho osobná vec, že ja by som mu to sivé strnisko oholila. Lebo Tomáš Garrigue Masaryk mal sivú briadku, ale bol to starší pán. Peter Pellegrini má tiež jeho eleganciu a noblesu, ale na šedé strnisko je ešte mladý. Takže by ste mu odporučila, aby sa oholil?

Možno sa aj nahnevá, ale áno.

ZDROJ: Topky / Pravda / [CZ24.news](https://www.cz24.news)